

tonažo 600.000 ton, Nemčija pa 140 ednic s tonažo okoli 200.000 ton.

Varnost plovbe v spremstvu vojnih ladij

Angleško mornariško ministrstvo je objavilo 1. novembra natančne podatke glede varnosti pomorske plovbe v spremstvu francoskih in angleških vojnih ladij. Doselej je plulo v njihovem spremstvu po raznih morjih že 2500 zavezniških trgovskih ladij. Le osem jih je bilo potopljenih in še od teh pet v času, ko se še niso priključile skupinam tovornih parnikov, ki so pluli v spremstvu angleških rušilcev. Glede na to ugotavlja ministrstvo, da so bili pod zaščito angleškega in francoskega pomorskega orožja potopljeni od sovražnih ladij trije trgovski parniki.

Kaj pravijo odgovorni činitelji?

Izjavi angleškega predsednika vlade in zunanega ministra

Dne 2. novembra je podal angleški ministrski predsednik Chamberlain na seji parlamenta običajno poročilo o tedenskih dogodkih. Glede govora ruskega komisarja za zunanje zadeve Molotova, o katerem poročamo na drugem mestu, je trdil gospod predsednik, da je prinesel razočarane v Berlinu in jasne dokaze o zahtevah sovjetske Rusije. Rusija hoče mir in odstranitev nasilja v Evropi. Prav to in ničesar drugega hoče Anglija.

Zunanji minister lord Halifax je rekel, da Angleži že vsi čutijo, kaj hoče Anglija v tej vojni: mir in zasiguranje svobodne osebnosti vsakega Evropejca.

Iz raznih držav

Dalekosežne spremembe v italijanski vladi in fašistični stranki. Proslavi 17 letnice obstoja fašistične vlade v Italiji so sledile v prvi polovici minulega tedna dalekosežne spremembe v vladi in stranki. Odstavljeni so bili skoro vsi ministri, ki so bili na oblasti ves čas, odkar se je pričela politika osi Rim-Berlin uspešno razvijati, in so bili vneti zagovorniki tesnega sodelovanja Italije z Nemčijo. Zamenjan je bil celo glavni tajnik fašistične stranke, ki je bil osem let na tem mestu, in je predstavljal neposredno vez med vlado ter stranko. Odstavljen je bil tudi šef generalnega štaba in je zavzel njegovo mesto bivši abesinski podkralj ter zaupnik italijanske kronske maršal Graziani, kateri je bil ob izbruhu sedanje vojne odločno zoper bojevanje Italije na strani Nemčije, katera se je združila z boljševisko Rusijo. Velike spremembe v italijanski vladi in v vodstvu fašistične stranke so vzbudile v političnih krogih po vsem svetu največjo pozornost. — Ameriški tisk posveča veliko pažnjo spremembam v Italiji in jih razlaga kot trdnější poudarek italijanske nepristranosti in oddaljitev od politike, ki jo vodi Nemčija s sovjetsko Rusijo. Hitler poslednje more več računati na italijansko pomoč.

Italija snuje nenapadalne pogodbe na Balkanu. Iz grške prestolnice Aten so došla poročila, da bo v kratkem podpisana nenapadalna pogodba med Italijo ter Grčijo. Tudi med Turčijo in Italijo so že zaključeni razgovori glede nenapadalne pogodbe. Prav tako potekajo v najbolj pristranem razmerju pogajanja med Italijo ter

Zavest sile angleške zračne obrambe

Angleški poslanec Morison je imel dne 2. novembra v parlamentu govor, v katerem je izrekel o sili angleške zračne obrambe tole: »Zračna obramba Velike Britanije je tako močna, da se lahko upre najmočnejšemu pritisku sovražnika. V primeru nemškega napada letal v velikih množinah se sicer lahko primeri, da se nekaj letal pretihotapi v zaledje in prizade ne škodo civilnemu prebivalstvu, toda s tem nikakor ne bodo razmajali duha naroda in njegovo zaupanje vase. Če se bodo Nemci poslužili takšnega napada, jim bomo mi odgovorili z enakim na njihovih tleh.«

Bolgarijo. Nadalje se je izvedelo, da se italijanska vlada pogaja sedaj z drugimi balkanskimi državami za zaključitev sličnih pogodb. Tako se bodo Italija in balkanske države povezale s čvrsto verigo pogodb o nenapadanju ter morda tudi o medsebojni pomoči, ki bodo zagotovile mir na Balkanu. Proti zvezi balkanskih narodov pod vodstvom Italije dela na vse kriplje sovjetska Rusija, ki je že nahujkala bolgarske tajne organizacije, da so začele ubijati romunske kmete v Dobrudži, katero je morala Bolgarija ob prevratu odstopiti Romuniji.

Pisana pogodba med Anglijo ter Francijo. Zavezništvo med Anglijo ter Francijo doslej ni slonelo na kaki pisani pogodbi, ampak na medsebojnem dogovoru ter zaupanju. Ker skuša nemška propaganda ločiti Francoze od Angležev in le slednje smatrati za sovražnike, bo sklenjena te dni med obema velesilama tudi pisana pogodba, po kateri bo vsako sklepanje posebnega miru nemogoče.

Poljska vlada se je preselila. Poljska vlada se je preselila iz Pariza v Anzin ob belgijski meji, ki šteje 14.000 prebivalcev, na belgijskih tleh onkraj meje pa biva večje število Poljakov. Od poljske vlade ostane v Parizu samo še njen predsednik Sikorski.

Komunistična stranka v Švici po volitvah izpadla iz zveznega sveta ali parlamenta. Švica je imela 29. oktobra volitve v zvezni svet. Položaj v novo izvoljenem parlamentu se ne bo prav nič spremenil. Značilno in razveseljivo je, da je komuni-

Kar je jedrce
v orehu...

to je prazeni sladni
sladkor v vsakem zrnu

Kneippove
SLADNE KAVE

stična stranka pri volitvah čisto propadla in zgubila oba mandata, katera je imela doslej v parlamentu. Najmočnejša skupina so ostali radikalni demokrati s 50 mandati (prej 43), za temi pridejo katoličani 44 (42), socialisti 45, od socialistov odpadla skupina 4, združeni kmetje, uradniki ter delavci 21, liberalni demokrati 6 in neodvisni 9.

Nemška preseljevalna politika v zasedenem poljskem ozemlju. Kancier Hitler bo izselil Poljake iz zahodnega dela zasedene Poljske. Na področju med mestoma Poznanj in Torun bodo naseljeni v prvi vrsti Nemci iz baltških držav in iz Galicije. Ker so gališki Nemci večinoma kmetje, jih bodo naselili po vaseh, baltški Nemci, ki so pa meščani, pridejo v mesta. Na ta način bo mesto Poznanj, ki je bilo doslej industrijsko in trgovsko mesto, dobilo večje število izobražencev in bo postalo nemško kulturno središče. Poljsko prebivalstvo v zasedenem poljskem Pomorjanskem ali v tako zvanem »koridorju«, je že bilo pozvano od nemških oblastev, da se takoj izseli. S seboj sme vzeti vsak posameznik le 25 kg prtljage.

Pogodba o preselitvi Nemcev iz Letonske. Večkrat smo že pisali, da je zahtevala Rusija, kakor hitro je dobila po zasedbi Poljske odločen vpliv na tri baltiške države, da se izselijo po Baltiku prebivajoči Nemci v Nemčijo. Iz Estonske in Litve se Nemci že izseljujejo. Proti koncu oktobra je bila v Rigi podpisana nemško-letonska pogodba o izselitvi že 700 let tam prebivajočih Nemcev. Pogodba je stopila z dnevom podpisa v veljavo in določa, da imajo letonski državljani nemške narodnosti do 15. decembra pravico, da sprejmejo nemško državljanstvo, morajo pa se potem tudi izseliti do tega roka. Mešani nemško-letonski urad bo uredil vse zadeve Nemcev na Letonskem.

Izjava ruskega zunanjega ministra Molotova o mednarodnem položaju. Zadnjega oktobra je bilo otvorjeno v Moskvi zasedanje sovjetskega parlamenta ali vrhovnega sovjetskega sveta. Navzočih je bilo okoli tisoč delegatov iz Evrope in azijske Rusije. Ob tej priliki je podal poročilo o mednarodnem političnem položaju z ozirom na skupno pot Rusije in Nemčije komisar za zunanje zadeve ali sovjetski zunanji minister Molotov. Za njegovo izjavo je vladalo obče zanimanje, ker je vse pričakovalo, da bodo njegova izvajanja dalekosežnega pomena z ozirom na sedanjo vojno ter njene cilje. Molotove težko pričakovane besede pa niso prav nič razčistile položaja. Komisar za zunanje zadeve

Amerika bo izvažala vojno blago

Rooseveltovo predlog prodri v senatu in kongresu

V Združenih ameriških državah se je bil dolgotrajen boj za spremembo zakona, kateri je prepovedoval iz Amerike izvoz vojnega blaga vojskujočim se državam. Predsednik Roosevelt je hotel to prepoved omiliti in doseči spremembo zakona. Po več nego tritedenskih razpravah je prodrl predsednikov predlog najprej v senatu, nakar je bil predan v odobritev ali zavrnitev še kongresu ali poslanski zbornici. Kongres je zaključil razpravo o dovolitvi izvoza orožja iz Amerike v vojskujoče se države z glasovanjem 2. novembra. Za Rooseveltovo predlog je glasovalo 244 poslancev, proti pa 179.

Ker je bil novi zakon sprejet z drugačnim besedilom v senatu in z drugim v poslanski zbornici, so obe besedili zenačili, kar je oskrbel skupni odbor senata in poslanske zbornice, ki je v Zedinjenih državah zadnja ustanova za končno odobritev zakonskih predlogov. Skupni odbor je sprejel soglasno novi zakon, nakar ga je pred-

sednik Roosevelt še podpisal in je stopil zakon takoj v veljavo.

Pomen Rooseveltove zmage

Rooseveltova zmaga v senatu in kongresu je najpomembnejše dejanje v mednarodni politiki, odkar je izbruhnila sedanja vojna v Evropi. Ukinitvev prepovedi izvoza orožja iz Amerike bo znatno olajšala stališče Anglije ter Francije. Angleška bo z novim zakonom dopolnila obrambo svojih dominijonov: Kanade, Avstralije in Novega Zelanda ter bo v njih izvežbala pilote za evropsko Anglijo. V najkrajšem času bodo postavili dominijoni Angliji za iz Amerike dobavljena bombna letala 25 tisoč letalcev.

Velike ameriške bombnike že dovažajo v shranjevališča angleških letalskih družb v Njujorku. Težki bombniki prihajajo iz ameriških tovarn ob Tihem oceanu in jih bodo v Njujorku pripravili za najljub-

pot v Anglijo. Prva ameriška bombna letala bodo poslana na francosko bojišče.

Strokovnjaki računajo, da bodo ameriške tovarne, ki zdaj sicer še ne delajo v polnem obsegu, vrgle vsak mesec več tisoč najmodernejših težkih bombnikov na trg, od koder jih bodo zahodne velesile odpravljale v Evropo. Ogromni ameriški bombniki so zgrajeni v prave zračne trdnjave in njih udarna sila je doslej neprekosljiva.

Ogromna naročila

Italijanska poročila so raznesla v svet koj po sprejemu novega zakona glede izvoza ameriškega orožja, da je bilo v Združenih državah napovedanih za 100 milijard dinarjev naročil iz raznih evropskih držav, katere so v položaju, da naročila lahko takoj poravnajo.

Anglija in Francija sta naročili 7500 letal raznih vrst, Švedska 500 ter Belgija 500. Anglija ter Francija sta povrh še naročili na tisoče motorjev za tovarne avtomobile, ogromne količine razstreliv za bombe in razne druge vojne potrebščine.

Martinova nedelja in dinarska zbirka za novo bogoslovnico v Mariboru

Martinovo nedeljo obhajajo Slovenci že stoletja s pokušanjem mladega vina, ki je prenehalo biti mošt, ki že vreže, lepo diši in šumi v čaši, da je veselje. Ko se razleže po žilah, se dvigne iz grl pivcev pesem: »Bog oče ga ustvaril...«, da raste veselo razpoloženje in narašča. Toda v družinah, kjer še trdijo stare navade, novo vino ne teče prazno, na mizo pride tolsta goska, ki jo je gospodinja že tedne prej pitala. Zakaj bi sicer upodabljali umetniki, zakaj bi slikali slikarji sv. Martina z gosko?

Pa kdo vpraša ob obloženi mizi in mlademu vinu, od kod na god tega svetnika taka gostija?

Pisatelj Finžgar je lani v »Naši Zvezdi« napisal o tem našim dijakom tele vrstice: »Sv. Martin, ki mu je posvečenih toliko cerkva po slovenskem svetu, je po rojstvu res naš svetnik. Kot sin rimskega

polkovnika je bil rojen 316 v Panoniji, brčkone v današnji Subotici (Szombathely), torej na naši zemlji. Po odgoji v Paviji je že kot petnajstletni fant šel k vojakom — konjenikom v Galicijo. Še kot deček pa je bil skrivaj kristjan. Nekoč je jezdil v mrzli zimi proti mestnim vratom v mesto Amien. Tam je zagledal na pol golega revčka, ki se je ves tresel od mraza. Martin si sname dolg vojaški plašč, ga z mečem preseka, da polovico beraču, da se je ogrnil. Ljubezen do bednih je bilo bistvo vsega njegovega življenja. Ta ljubezen je bila ključ, ki mu je odprl srca vsega ljudstva. Kot dvajsetletni častnik je prosil, da so ga odpustili iz vojaške službe. Posvetil se je ves Bogu in ljudstvu. Zato ga je hotelo mesto Tours za škofa. Toda mnogi, tudi škofi so ugovarjali, češ da je tako preprost, niti las si ne mazili in češe. Ugovor ni zalegal.

Ameriški senator Pittman se je najbolj vneto potegoval za spremembo zakona glede prepovedi izvoza vojnega blaga iz Združenih držav

je naglasil novo ustvarjene prijateljske odnose Rusije z Nemčijo, ki so povzročili temeljite izpremembe v svetovni zunanji politiki. Molotov je dalje oznanil svetu, da obnova Poljske v doseđanji obliki sploh ne pride v poštev in je brezglavo nadaljevanje vojne iz tega vzroka. Glede Finske je bil Molotov mnenja, da se Rusija zanima za to pokrajino, vendar pa noče osporavati njene neodvisnosti. Govorice o ruskih zahtevah napram Švedski in Norveški so po zatrdilu Molotova nesmiselne. S Turčijo je hotela Rusija samo skleniti pogodbo o medsebojni pomoči glede ozemlja Črnega morja, ki bi naj preprečila, da bi za primer vojne sovražne ladje priplule v Črno morje. Ob koncu svojih vodenih izvajanj o mednarodnem položaju je oznanil Molotov naslednja tri osnovna načela ruske zunanje politike: 1. proste roke Rusije v mednarodni politiki, 2. nadaljevanje politike ruske nepristranosti, 3. nadaljna pomoč Rusije v prizadevanju, da se sedanja vojna ne razširi, temveč omeji in Rusija upa, da bo žele v tem prizadevanju uspehe.

Ameriška letalca Schliepfer in Carrol se preskrbita po 85 urnem neprestanem letu iz avtomobila z benzinom

123 m visoki staro egiptovski obelisk, ki je postavljen izza Napoleónovih časov v Parizu, zavarujejo s s peskom napolnjenimi vrečami napram letalskim bombam

Angleški kralj Jurij nadzira v Londonu protiletalske varnostne naprave

Ljudstvo mesta in okolice se je zbralo, ga zahtevalo za škofa in tudi zmagalo. Ljubezen so vračali za ljubezen.

Kaj torej z Martinovim vinom in gosko?

V srednjem veku so bili zelo trdi in strogi postji. Ni jih velevala samo cerkev. Tudi svetna gosposka jih je včasih strogo zahtevala. Tako so se na pr. začeli adventni postji, ki jih sedanji mlajši rod sploh ne pozna, takoj po sv. Martinu in so trajali do Božiča. Zato so si ljudje pred adventnim postom, na Martinovo, privoščili gostije z mladim vinom in gosjo, kakor je sedaj splošno navada, da na pustni torek, preden začnemo štiridesetdanski post, ob obloženi mizi vzamemo slovo od mesnih loncev. Strogi postji naših dedov so opešali, Martinova gosja večerja je ostala.

Toda ljubljenec katoliškega ljudstva je sv. Martin postal in ostane radi svoje izrazite ljubezni do bednih in svoje krščanske dobrotelčnosti. Prav zato je izbrala tudi lavantinska škofija Martinovo nedeljo za dan zbiranja prispevkov za novo bogoslovnico v Mariboru!

Enajst let, odkar se je leta 1928. slavila 700 letnica obstoja lavantinske škofije, že zlagajo Lavantinci na Martinovo nedeljo dinarje za to zgradbo, ki je bila lani v surovem stanju dograjena. Sedaj se nadaljujejo dela v notranjosti stavbe, ki ne bo samo ponosen spomenik 700 letnice obstoja lavantinske škofije, ampak tudi spomenik vzajemnosti in radodarnosti duhovnikov in vernikov lavantinske škofije.

Ob veselem »šmarčvanju« naj torej Lavantinci tudi letos ne pozabijo dinarske zbirke za novo bogoslovnico, naj ne zaprejo svojih rok, ko pridejo nabiralci in nabiralke z nabiralno polo ...!

Pri korpuulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katera se uporablja brez posebne dijetle. »Franz-Josefova« grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Varčuj, a ne skrivaj!

Zapravljivost je na slabem glasu in tudi boljšega ne zasluži. Zapravljivec ne zna v svoji lahkomišelnosti preceniti vrednosti gmotnih dobrin za sebe in svojce. Zlorablja in zapravlja premoženje, imetje, hišo in zemljo, dokler ne pride do zadnje opore v življenju: do beraške palice. Na tako slabem in še slabšem glasu je lakomnost. Skopuhu najprijetnejše zveni v ušesih cvenk zlata in srebra, ni mu ljubšega papirja kot je bankovec, čim bolj višjevsoten, tem ljubši. Vse mu je na prodaj za denar: čast, beseda, poštenje, tudi duša. Med tema dvema nasprotjema je v sredi krepost varčnosti, ki je samopremaganje in obvladovanje nagonov z ozirom na porabo gmotnih vrednot (denarja, svetnih dobrin) po od Boga določenem in z našim razumom skladnem redu.

Varčnost pa ni samo krepost, marveč je obenem tisti način gospodarjenja, ki se izogiba prevelikih stroškov, ki z namenom, katerega kdo hoče doseči, niso v pravem razmerju, zlasti se varuje vseh nepotrebnih stroškov ter hoče dele dohodkov naložiti kot prihranke. Tak način gospodarjenja je vsakomur potreben že z ozirom na to, ker noben ne ve, kaj ga čaka v bodočnosti. Očeta v rodbini lahko zadene bolezen, nesreča, smrt, nezmožnost za delo, brezposelnost, člane rodbine pa tudi nezgoda, bolezen in brezposelnost. Če v takem slučaju ni kaj prihrankov in razpolago, je vsa rodbina izročena bedi. Kdor hoče ustanoviti lasten dom, mora prej varčevati, preden začne z gradnjo. Če hoče kmetovalec izboljšati zemljo, nakupiti živino, semena, stroje, ne bo mogel tega storiti brez varčevanja. Varčevanje je gospodarska moč. To nam je zopet poklical v spomin mednarodni praznik varčevanja dne 31. oktobra, ki se obhaja že 15 let.

Odločno pa je variti pred skrivanjem prihranjenega denarja. Kdor vzame denar iz varnega mesta v posojilnico, kjer dobiva obresti, ter ga skriva doma, ga izpostavi veliki nevarnosti, četudi smatra, da ga je skrival na varnem kraju. Pri tem se je že mnogoteri prevaril. Te dni je bilo v časnikih čitati, kako je nek kmet v maribor-

200 let star mlin na veter kot opozovališče na zapadnem bojišču

Nemški mornar opazuje z vojne ladje prihod angleške trgovske ladje

skem okraju skrival denar doma, in sicer v kleti pod in za kamni. Izvohal pa je nekdo to skrivališče, ki ima dober nos za skriti denar. Odnesele je vsega. Ko so potem orožniki iztaknili zločinca, so našli od ukradenih tisočakov samo še nekaj stotakov. Nek drug kmet je mislil, da so njegovi bankovci najbolj varni, če jih skriva v kleti pod polno kadjo zelja. Tčtovi jih tam res niso našli, toda kisla tekočina je iz kadi pronicala do bankovcev ter jih razjedla, da so razpadli na mnogo koščkov. Ko jih je kmet potegnil izpod kadi, so bili nekdanji bankovci kup koščkov papirja, ki so se držali skupaj ter smrdeli po kislem zelju. V podružnici Narodne banke, kamor je kmet prinesel svitek plesnivih in raztrganih tisočakov, so mogli sestaviti le nekaj bankovcev, vse drugo je kmet izgubil, premnogo pa je tudi izgubil na obrestih, ker je denar vzel iz denarnega zavoda. Velike nasprotnice skritega denarja so tudi miši, ki preizkušajo na shranjenih bankovcih svoje glodalne sposobnosti, dokler naposled ne ostanejo same smeti.

Torej varčevati, pa ne skrivati! Kdor denar doma skriva, škoduje s tem ne samo svojemu zasebnemu, marveč tudi narodnemu gospodarstvu. Denar je potreben domovini in njenemu gospodarstvu, ker je kakor kri, ki se pretaka po žilah gospodarskega organizma naroda in države. Kri ne sme nikjer zaostajati, tako tudi ne denar. Svojo pravo nalogo vrši samo tisti denar, ki je v prometu, ker le tak denar poživlja gospodarstvo. Ko so izbruhnile vojne zmede v nekaterih državah Evrope, so v naši državi, ki je, hvala Bogu, obvarovana vojne ter bo tudi tako ostala, nekateri ljudje izgubili svoje živčevno ravnotežje ter začeli dvigati svoj denar. Nepotrebno razburjanje, hkrati pa tudi zelo škodljivo. Večina se je že pomirila. Dvigi so ponehali, ljudje so začeli nositi denar nazaj v varno zavetišče naših solidnih denarnih zavodov. Tistim pa, ki še nekoliko omahujejo, boji postavljen pred oči primer Anglije. Angleška država je zapletena v vojno z Nemčijo. Ob izbruhu vojne so začeli nekateri res dvigati svoje naložbe po denarnih zavodih. Kriza pa je bila kmalu prebrodena. Sedaj javljajo posojilnice in hranilnice na Angleškem, da dvigi vedno bolj ponehavajo ter da nove naložbe presegajo dvige. Dokaz, da imajo Angleži dobre živce in močno zaupanje v svojo državo.